

Xưng Tán Duyên Khởi

Nam Mô Tôn Sư Đại Trí Văn Thù Sư Lợi

1

Ngài trên căn bản tri kiến đã tuyên thuyết,
Được tôn vinh là một nhà thông thái và bậc thầy siêu việt,
Con cúi đầu đánh lễ đấng Toàn Thắng,
Đã chứng ngộ và truyền dạy lý duyên sinh.

2

Bất cứ bao suy đồi trong thế giới ta bà,
Cội rễ của tất cả là vô minh;
Lý duyên sinh do Ngài chỉ giáo,
Nếu thấu triệt, vô minh liền đoạn trừ.

3

Vậy làm sao một người có trí
Không hiểu được đạo lý này
Của thuyết nhân duyên sinh
Là tinh hoa giáo pháp của Ngài?

4

Hỡi Đấng Hộ Pháp, vậy ai có thể tìm được
Con đường nào thù thắng hơn
Để ca tụng Ngài
Người dạy lý duyên sinh?

5

“Những gì tùy thuộc vào duyên,
Thì không thật hiện hữu.”
Còn một giáo pháp cao siêu nào khác
Hơn là những lời lẽ tuyệt diệu này?

6

Vì chấp trước nên kẻ ấu trĩ
Kiên cố bám chặt vào biên kiến;
Đối với người có trí, sự thật này là cửa ngõ
Để thoát khỏi lưới khái niệm.

7

Đạo lý này không tìm thấy nơi đâu,
Chỉ riêng Ngài là bậc “Thầy” duy nhất;
Như bọn ngoại đạo gọi đã căng là sư tử,
Danh xưng này chẳng qua lời nịnh hót.

8

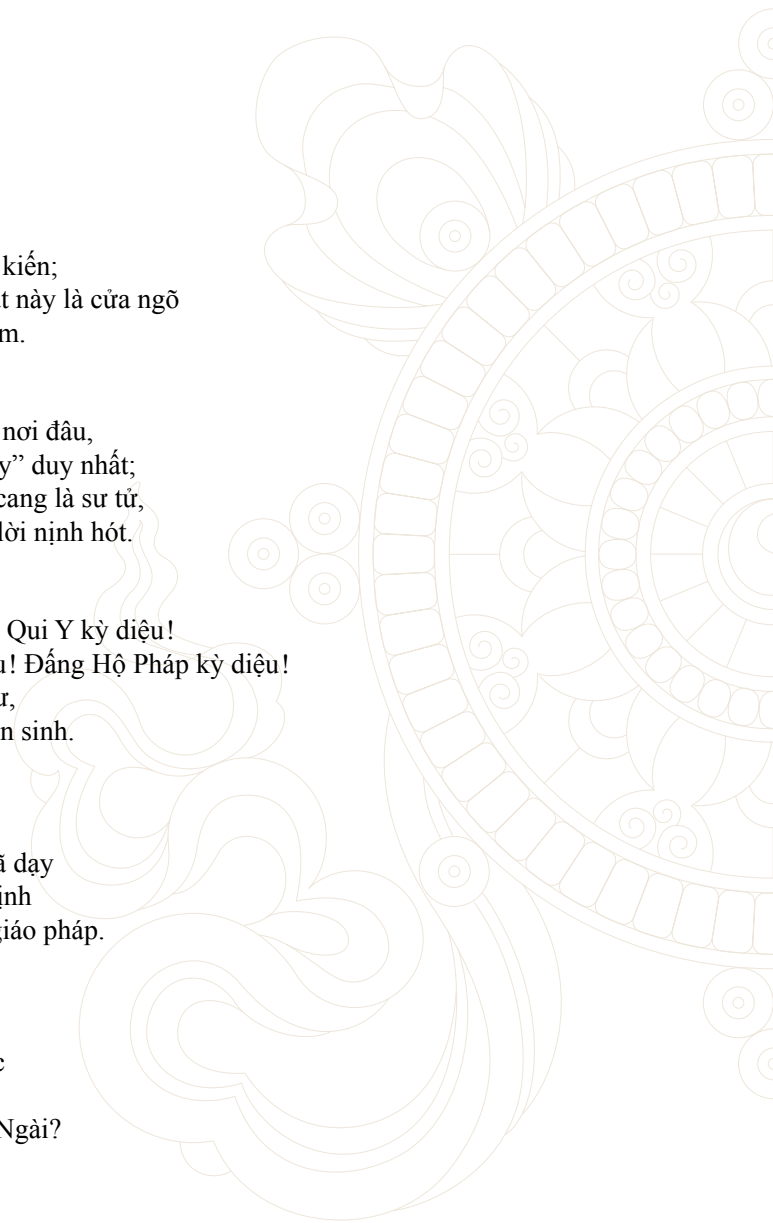
Bậc Đạo Sư kỳ diệu! Đấng Qui Y kỳ diệu!
Bậc Đại Hùng Biện kỳ diệu! Đấng Hộ Pháp kỳ diệu!
Con cúi đầu đánh lễ Tôn Sư,
Người minh thuyết lý duyên sinh.

9

Hầu độ lành chúng sinh,
Hỡi đấng Độ Sanh, Ngài đã dạy
Luận lý vô song để minh định
Tánh Không, tinh túy của giáo pháp.

10

Đạo lý duyên sinh này,
Với những người nhận thức
Mâu thuẫn hay vô căn cứ,
Làm sao thấu triệt giáo hệ Ngài?

11

Theo Ngài, khi chứng ngộ tánh Không
Qua nghĩa lý duyên sinh,
Thì cái không có tự tánh
Cùng tác nhân và tác nghiệp không mâu thuẫn.

12

Nếu nhận thức đối nghịch lại
Vi không có tác nghiệp trong tánh Không
Hoặc không có tánh Không nơi tác nhân,
Thì rơi vào vực sâu kinh hãi; luận lý Ngài là như thế.

13

Bởi vậy, trong giáo pháp Ngài,
Tán thán kiến ngộ lý duyên sinh;
Cũng vậy, không thể hoàn toàn không hiện hữu
Hoặc thật hiện hữu.

14

Độc lập như hoa trong hư không,
Do đó không gì không tùy thuộc.
Nếu vạn vật có tự tánh,
Thì hiện hữu do nhân duyên sinh là mâu thuẫn.

15

“Vi thể không pháp nào hiện hữu
Hơn là nương vào nhau sinh khởi,
Không pháp nào hiện hữu hơn
Sự trống vắng của tự tánh,” như Ngài dạy.

16

“Vi tự tánh không thể nào bị phủ nhận,
Nếu vạn pháp có tự tánh,
Thì Niết Bàn không thể có
Và tâm khái niệm không thể diệt,” như Ngài dạy.

17

Do đó, ai dám thách thức Ngài?
Với sự tử hống Ngài tuyên thuyết,
Nhiều lần trong tập đoàn hiền triết,
Là vạn vật tuyệt đối không tự tánh?

18

Vạn pháp vốn không tự tánh
Do vì "nhân duyên sinh",
Hà tất phải luận bàn
Hai điểm nào mâu thuẫn?

19

“Qua lý nhân duyên sinh
Không sa vào biên kiến,”
Chính lý này Ngài diệu thuyết,
Hỡi đáng Hộ Pháp, nhà hùng biện siêu việt.

20

“Chư pháp không tự tánh,”
Và “Từ nhân này sinh quả nọ” -
Hai khẳng định đồng tương trợ
Chẳng hề đối nghịch nhau.

21

Còn gì kỳ diệu hơn?
Còn gì tuyệt diệu hơn?
Nếu ai tán dương Ngài như vậy,
Lời tán thán chân thật này, không gì hơn.

22

Nô lệ bởi vô minh,
Kẻ mãnh liệt chống đối Ngài,
Không gì kinh ngạc khi thấy họ
Bất nhãn qua âm thanh của không tự tánh?

23

Nhưng khi chấp nhận thuyết duyên sinh,
Tôn ngữ Ngài là bảo tàng quý báu,
Mà không chịu nổi tiếng hồng của tánh Không -
Điều này quả thật làm con sững sờ!

24

Cửa ngõ dẫn đến không tự tánh,
(Cửa ngõ) lý duyên sinh vô thượng này,
Chỉ qua danh hiệu, nếu ai chấp trước
Vào tự tánh, thì kẻ đó . . .

25

Là người thiếu mắt lối vào toàn thắng,
Được vinh hành bởi bậc Thánh Nhân,
Bằng cách nào dẫn độ người ấy
Vào con đường tối thắng hải lòng Ngài?

26

Tự tánh, không thành tạo và độc lập,
Duyên khởi, tùy thuộc và thành tạo -
Làm sao hai quan điểm này
Qui cùng một cơ sở không mâu thuẫn?

27

Do đó những gì tùy duyên sinh khởi,
Dù vốn không tự tánh,
Nhưng trình hiện như là (có tự tánh);
Ngài dạy rằng tất cả tựa như ảo ảnh.

28

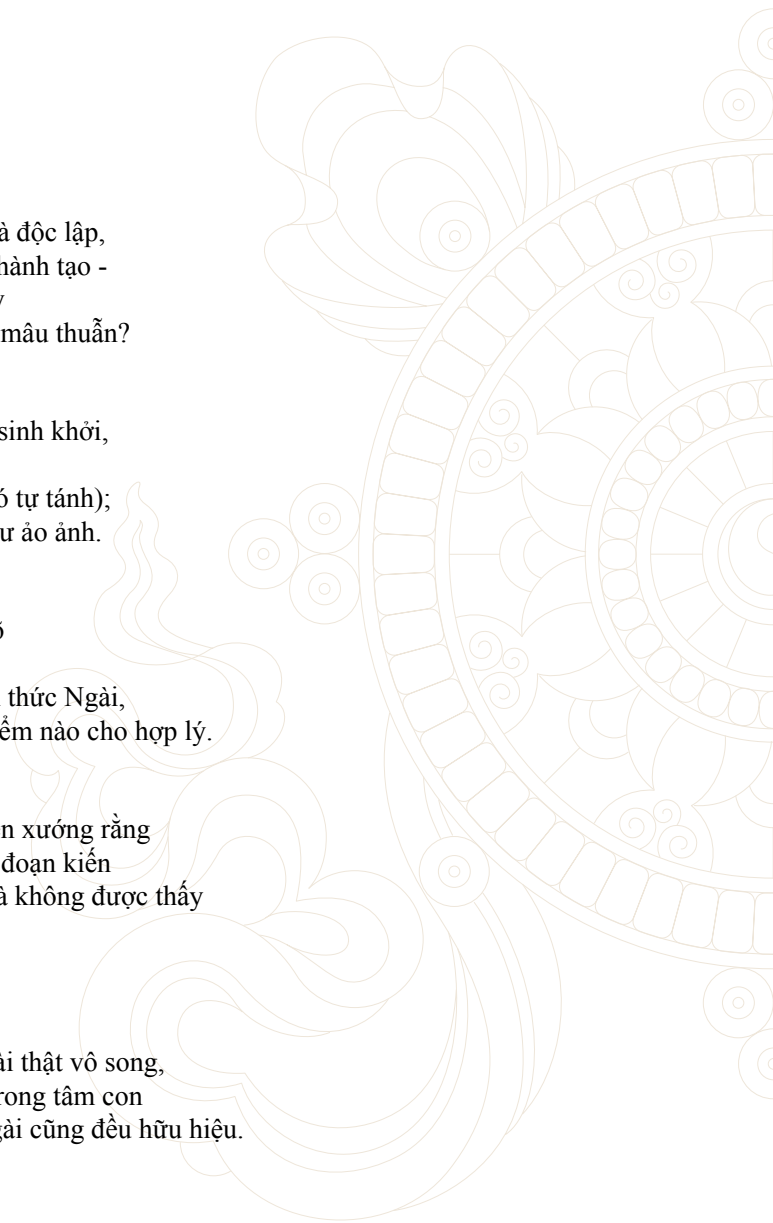
Qua sự thật này con hiểu rõ
Luận cứ Ngài tuyên huấn
Những kẻ đối nghịch thách thức Ngài,
Không thể tìm ra khuyết điểm nào cho hợp lý.

29

Tại sao vậy? Bởi Ngài tuyên xưng rằng
Cơ hội cho thường kiến và đoạn kiến
Đối với sự thể được thấy và không được thấy
Vĩnh viễn mãi xa lìa.

30

Qua đạo lý duyên sinh,
Tuyên ngôn hợp lý của Ngài thật vô song,
Niềm tin (cũng) khơi dậy trong tâm con
Là những lời lẽ nào của Ngài cũng đều hữu hiệu.

31

Ngài minh thuyết nhìn sự thể như là,
Những ai theo dấu chân Ngài học hỏi,
Bao nhiêu suy thoái đều xa lìa;
Vì cội rễ mọi lỗi lầm được đoạn trừ.

32

Những ai quay lưng đi với giáo pháp Ngài,
Dù phấn đấu trong gian khổ trường kỳ,
Sai lầm tăng trưởng như mồi mọc;
Vi ôm chặt quan niệm của tự ngã.

33

Ô hay! Khi bậc trí giả thấu triệt được
Sự khác biệt giữa hai điều này,
Tại sao ngay lúc đó còn không chịu
Tôn vinh Ngài từ tận đáy lòng?

34

Hướng chi vô số giáo huấn của Ngài,
Ngay ý nghĩa của một phần nhỏ bé,
Mà có người dù thoáng hiểu sơ sơ,
Cũng đạt được niềm vui cao tột.

35

Than ôi! Tâm con bị thua bại bởi vô minh;
Dù từ lâu đã tìm được nơi nương tựa,
Trong thể hiện của phẩm hạnh thù thắng,
Con vẫn không đạt được phần nào nơi Ngài.

36

Tuy nhiên, trước khi dòng đời này
Trôi về cửa tử đến hồi chấm dứt,
Con đã tìm được tín tâm mong manh nơi Ngài -
Ngay điều này, con nghĩ là phước hạnh.

37

Trong các bậc thầy, bậc thầy thuyết duyên khởi,
Trong các trí tuệ, trí tuệ lý duyên sinh -
Chính Ngài, đáng tột thượng tựa bậc quân vương trong thế gian,
Thấu triệt nguyên lý này, không ai khác.

38

Tất cả những gì Ngài tuyên huấn
Đều vận hành bằng đạo lý duyên sinh;
Chẳng qua vì mục đích Niết Bàn;
Không công hạnh nào của Ngài mà không đem lại tịch tĩnh.

39

Tuyệt thay! Giáo pháp Ngài là như vậy,
Rót vào tai của bất cứ ai,
Thời đều tịch tĩnh; còn ai không
Vinh hạnh gìn giữ giáo pháp Ngài?

40

Vượt qua mọi thách thức đối lập;
Thoát khỏi mâu thuẫn giữa trước và sau;
Mãn nguyện hai ước vọng của chúng sinh -
Giáo hệ này là niềm hoan nơi con dâng trào.

41

Ngài bố thí tất cả vì giáo pháp,
 Đã bao lần trong vô lượng kiếp,
 Khi thì thân Ngài, lúc thì mạng sống,
 Cả người thân yêu cùng tài sản.

42

Giáo pháp này với bao phẩm hạnh
 Thoạt thấy vụt kéo khỏi tâm Ngài,
 Như lưỡi câu và con cá,
 Buồn thay không được nghe từ chính Ngài.

43

Con phiền muộn mãnh liệt đó
 Không xa lia tâm con,
 Như tâm người mẹ hiền
 (Mãi) kề cận đứa con yêu.

44-45

Giờ đây, ngẫm lại lời Ngài, con liên tưởng,
 “Rực rỡ huy hoàng của hào tướng
 Và rạng ngời trong ánh hào quang,
 Bậc Thầy này trong âm điệu nguyên sơ,
 Đã thuyết như vậy”
 Khoảng khắc mà hình bóng Đức Thích Ca
 Hiện ra trong tâm xoa dịu con,
 Như vàng trắng sáng làm vui đi con sót.

46

Giáo hệ siêu việt này, tuyệt vời nhất,
 Những người thiên trí
 Vương mắc trong hoang mang,
 Tựa như bụi cỏ *bal-ba-za* rồi bời.

47

Nhận ra tình huống này, con gắng sức
 Cùng với nhiều nỗ lực
 Noi theo bậc đại trí
 Bao phen cố tìm chủ ý Ngài.

48

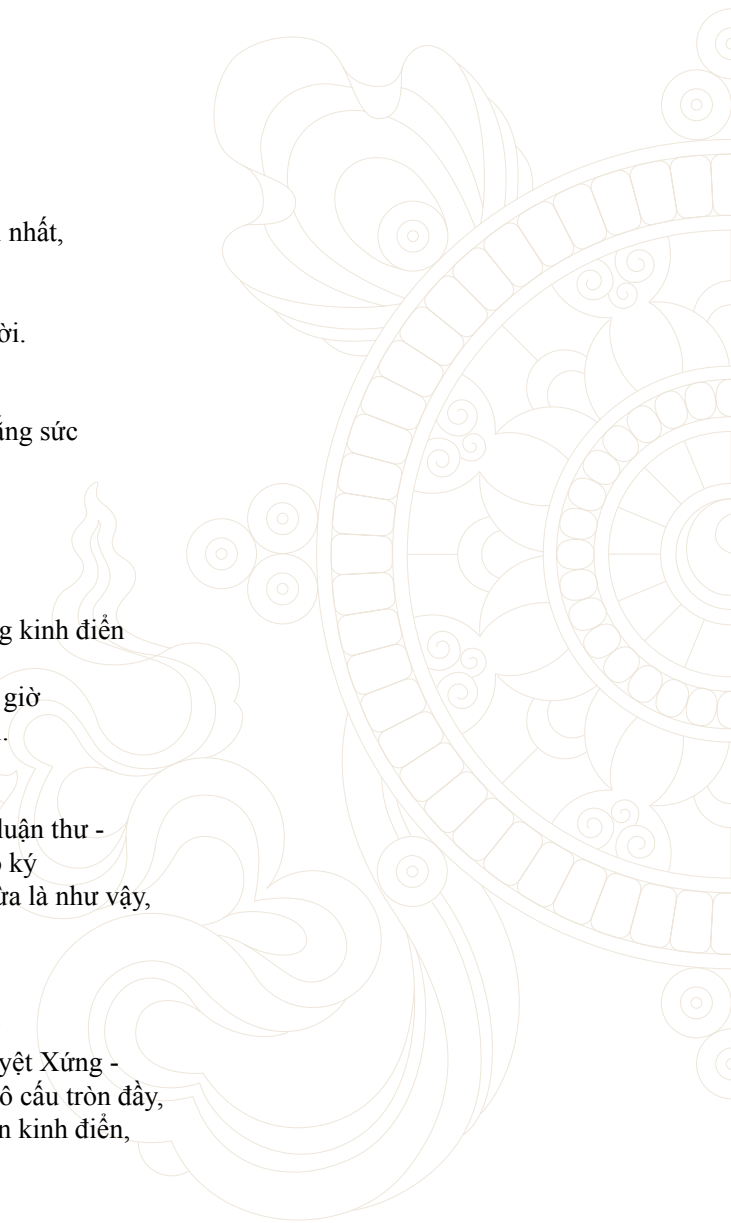
Những lúc nghiên cứu vô lượng kinh điển
 Cả Phật giáo và phi Phật giáo,
 Tâm con vương nhiễu hơn bao giờ
 Liên tục bởi mạng lưới đa nghi.

49

Vườn hoa dạ lý của Long Thọ luận thư -
 Long Thọ là người Ngài đã thọ ký
 Sẽ thâm giải giáo lý thượng thừa là như vậy,
 Viễn ly hữu biên và vô biên -

50

Rực sáng bởi vòng bạch quang
 Trí tuệ toàn giác của Ngài Nguyệt Xứng -
 Nguyệt Xứng, bầu minh triết vô cầu tròn đầy,
 Thanh thân lướt qua không gian kinh điển,

51

Xua tan màn đêm của tâm thức cực biên
Rạng rỡ che khuất chòm tinh tú nguy biến -
Khi qua lòng tốt của bậc Thầy, con nhận ra
Tâm con cuối cùng đã tìm được niềm khuây khoả.

52

Các công hạnh của Ngài, diệu ngữ Ngài là tối thắng;
Trong đó, đây là ngôn từ vô thượng;
Vây bậc trí giả nên tưởng niệm Đấng Thế Tôn
Qua giáo pháp (của nhân duyên sinh).

53

Theo chân đấng Đạo Sư phát nguyện xuất gia,
Thọ giáo huấn của bậc Toàn Thắng không thua kém,
Tỷ kheo này gắng công lập hạnh du già,
Như là lòng tôn kính (thâm sâu) đối với bậc Thánh Nhân vĩ đại!

54

Vì lòng từ ái của Tôn Sư
Con gặp được giáo pháp của Đạo Sư vô thượng,
Nguyện công đức này tạo nhân lành
Cho chúng sinh được bậc thiện trí thức hộ trì.

55

Nguyện giáo pháp của đấng Lợi Tha cho đến khi thế gian tận tuyệt
Không bị lay chuyển bởi ngọn gió ác tâm;
Nguyện mãi tràn đầy người tìm được niềm tin
Vào bậc thầy qua thông hiểu chân tánh của giáo pháp.

56

Nguyện con không hề chùn bước trong giây lát
Để duy trì con đường thù thắng của Đức Thích Ca,
Làm tỏa sáng nguyên lý duyên sinh,
Trong muôn kiếp, dầu hy sinh thân mạng.

57

Nguyện con ngày đêm suy tư đắn đo,
“Bằng cách nào có thể phát huy
Giáo pháp này, chứng đạt bởi Đấng Thế Tôn
Qua sự dày công trong vô lượng kiếp?”

58

Khi con gắng sức với chủ ý thuần tịnh,
Nguyện cho Phạm Thiên, Đế Thích và thế gian Hộ Pháp,
Cùng chư Hộ Thần như Diêu Hữu Đại Hắc
Hằng gia hộ cho con, không thay đổi.

Trước tác: Lạt Ma Tsong Kha Pa (1357-1419).

Chuyên ngữ: Pháp Đăng Marie Võ. Bản dịch Việt ngữ được hoàn thành để chuẩn bị cho buổi thuyết giảng của Đức Đạt Lai Lạt Ma tại San Francisco vào tháng 4 năm 2007, do Trung Tâm Phật Giáo Tây Tạng Gyuto Vajrayana Center, San Jose, California, U.S.A. tổ chức. Bản dịch do cư sĩ Tâm Minh hiệu đính.